

Vriomvrang.

(En historie).

Det var en gang et par folk som bodde på en gård midt i brede bygden. De hadde fullt op av alt, både buskap på bås, sau i skjul, hest på stall, høne og hund og gris og alt det som godt er. Men noget skal det alltid være, og disse folkene hadde en sønn som rent blev et ordsprog i bygden.

Bad de ham om ett, så gjorde han noget annet, sa nogen ett, fikk han snudd det til noget annet; verre blev han, jo mere han voks, og til slutt var gutten så vederstyggelig vrang at de kalte ham for Vriomvrang i bygden. Faren og moren gjorde alt som stod i menneskes makt for å få gutten rett som skikkelig folk; men alt var fåfengt, og verre og verre blev han.

Så var det en dag moren holdt på å kjerne smør, og rømmen var nettop som frakest.

„Få jeg lite da,“ sa Vriomvrang — han stakk hele hånden nedi kjernen og slikket så det suste.

„Vil du la bli, din villstyring, ellers så skal jeg gi dig, jeg,“ sa moren,

„Ja, gi mig da — ellers så kan jeg ikke la bli,“ sa Vriomvrang — han holdt begge hendene frem.

„Nei, nå går det over sig,“ skrek moren.

„Nei, nå går det over sig,“ sa gutten, han kjørte begge hendene ned i kjernen, så rømmen skvatt.

„Å Gud bedre mig!“ sa moren og begynte å gråte.

„Ja, om han enda det gjorde,“ svarte Vriomvrang. Dermed veltet han rømmekjernen og gikk sin vei.

Så var det en gang i våronnen gutten stod og så på at far hans kjørte gjødsel.

„Stå ikke der og kop,“ sa faren. „Gakk sta og spenn for

en hest og kjøp gjødsel du som jeg, — en lyt legge sig i, den som bonde skal bli,“ sa han.

Ja, gutten gikk.

Om en stund fikk faren se en hest og gjødsellass komme dragende bortover jordet, men han så ingen kar som kjørte.

„I all verden, hvad er detta for slag?“ sa han og ruslet bortover til lasset for å se. Men da han så vel efter, lå gutten på lasset midt i blanke gjødselen og plystret og stirret op i luften.

„Men du store under, hvad er det du gjør?“ skrek faren.

„En får legge sig i, den som bonde skal bli,“ sa gutten.

Men da begynte faren å jamre og bære sig.

„Hvordan skal det bli folk av dig?“ spurte han.

„Ja, når ikke du vet det, så vet ikke jeg det,“ svarte Vriomvrang.

„Å, du kunde bare gjøre som far din, du, så blev det nok folk av dig,“ sa moren.

Dagen efter skulde faren stikke en gris, og moren skulde holde blodtrauet.

Da de vel hadde stukket grisen, fikk de høre det skrek så ilt borti grishuset.

De i vei ut for å se hvad som var på ferd, og da de kom til grishuset fikk de se sønnen, som nettop hadde stukket den andre grisen.

„Men kors i all verdens navn, hvad er det du gjør, du da?“ sa faren.

„Jeg bare gjør som far min, jeg — så blir det nok folk av mig,“ svarte Vriomvrang.

Men da skjønte både faren og moren, at denne gutten måtte både til doktor og prest, om han skulde bli som annet folk; men først vilde de nu prøve med skolemesteren.

Ja, så gav de sig i vei en dag til skolestuen, der skolemesteren bodde og spurte om han hadde råd for en vrien gutt.

Jo, det mente skolemesteren han nok hadde, når han bare fikk boken frem og brillene på.

„Hvem var våre første foreldre?“ spurte han og så kvast på gutten.

„De siste,“ svarte Vriomvrang.

„Hvorav vet du det?“ spurte skolemesteren; han visste hverken ut eller inn.

„Jo, de siste skal bli de første og de første de siste,“ sa Vriomvrang.

„Det er rett, så galt det er,“ sa skolemesteren.

„Nei, det er galt så rett det er,“ sa Vriomvrang.

Men da skjønte foreldrene, at her måtte der doktor til om gutten skulde bli rett som annet folk.

Ja, så gav de sig da i vei en dag til doktoren, og spurte om han hadde råd for en vrien gutt.

Jo, det mente doktoren han nok hadde, når han bare fikk god betaling.

„Hvor har du det verst henne?“ spurte han gutten.

„Hjemme,“ svarte Vriomvrang.

„Er det hodet som er vondt?“ spurte doktoren.

„Nei, det er ikke verst,“ svarte gutten.

„Ja, det er det samme,“ sa doktoren. „Her skal du få noget å ta inn; av det skal du ta tre skjeer om dagen, like til du har tatt det ut.“

„Jeg synes doktoren sa jeg skulde ta det inn, jeg,“ sa Vriomvrang.

„Du skal ta skjeene inn, men medisinen ut,“ sa doktoren, han var kokende harm.

„Nei, jeg skal ta medisinen inn og skjeene ut,“ svarte Vriomvrang.

„Det er rett, enda så galt det er,“ sa doktoren.

„Nei, det er galt enda så rett det er,“ sa Vriomvrang.

Dermed så gav faren doktoren en daler for medisinen, og han og moren gikk hjem igjen med gutten.

Fjorten dager efter kom doktoren kjørende innom gården for å se til gutten.

„Hvor er medisinen?“ spurte doktoren.

„Her,“ sa Vriomvrang; han drog hele flasken frem fra skapet.

„Men du skulde jo ta den inn,“ sa doktoren.

„Ja, er den ikke inne nu da?“ spurte gutten.

„Hit med en skje,“ skrek doktoren til moren.

Moren rundt og rundt; men hun fant ingen skje.

„Doktoren sa jeg skulde ta skjeene ut,“ sa Vriomvrang.

Men da skjønte foreldrene, at her måtte der prest til om gutten skulde bli rett som annet folk.

Så drog de da i vei nordover til prestegården der presten bodde, og spurte om han hadde råd for en vrien gutt.

Jo, det mente presten han nok hadde, når han bare fikk formane gutten.

„Du er på gale veier, gutten min,“ sa han og hyttet alvorlig til gutten med pekefingeren.

„Ja, var det ikke det jeg sa?“ sa Vriomvrang.

„Du går like lukt i fordervelsen,“ sa presten; sinnet tok ham.

„Nei, kjære er det her?“ ropte gutten; han så på foreldrene sine.

„Vend om, mens det ennu er tid,“ skrek presten; han var sprutende rød i ansiktet.

Da snudde gutten og sprang.

Men det skjønte foreldrene hans, at der skulde noget annet enn både doktor og prest til, skulde gutten bli rett som annet folk.

Så drog de da i vei til lensmannen og spurte om han ikke skulde ha råd for en vrien gutt.

Jo, det mente lensmannen han nok hadde, når han bare fikk satt på ham håndjernene sine.

„Kjenner du loven?“ spurte lensmannen; han satte øinene kvast i gutten.

„Ja, både låven og stalltrevet,“ svarte Vriomvrang.

Da blev lensmannen sint.

„Hit med hendene!“ skrek han og holdt håndjernene frem.

Gutten fikk tak i hendene til mor sin og holdt dem frem for lensmannen.

„Nei, det var dine hender jeg vilde ha,“ skrek lensmannen.

„Jeg synes du har dine hender før jeg,“ svarte Vriomvrang.

„Mine vil jeg sjøl ha,“ sa han.

„Dine hender er mine det, gutten min,“ sa lensmannen; han var så sint at det sprutet av ham.

„Ja, er mine hender dine, så har du dem jo før da,“ svarte Vriomvrang.

„Vet du ikke at det er mig som setter dig fast?“ skrek lensmannen; han gikk rent fra sansen, så sint var han.

„Jeg synes det er jeg som setter lensmannen fast, jeg,“ svarte Vriomvrang.

„Det er rett, enda så galt det er,“ sa lensmannen.

„Det er galt, enda så rett det er,“ svarte Vriomvrang.

Men da skjønte foreldrene at det nok skulde noget annet til enn både doktor og prest og lensmann, skulde gutten deres bli rett som annet skikkelig folk.

Så drog de til mestermann og spurte om han trodde han visste nogen levendes råd for en vrien gutt.

Jo, det mente mestermann han nok skulde greie, når han bare fikk bakbundet ham og vist ham øksen sin.

„Hendene på ryggen!“ sa mestermann og satte øinene kvast i gutten.

„Jeg trodde hendene satt på armene, jeg,“ sa Vriomvrang.

Da blev mestermann flyvende sint.

„Nu er din siste time kommet,“ skrek han og drog frem øksen sin.

„Ja, er den kommet, så kommer den ikke da,“ svarte Vriomvrang.

„Vet du ikke det, at når jeg hugger hodet av dig, så er du død?“ skrek mestermann; han var så sint at han var blå i ansiktet.

„Ja, det blir ikke nu da, for nu er jeg levende,“ sa Vriomvrang.

„Det er rett, enda så galt det er,“ sa mestermann.

„Det er galt, så rett det er,“ svarte gutten.

Da blev mestermann fra sig selv.

„Nu er du ferdig du også,“ skrek han og løftet øksen mot gutten.

„Ja, er jeg ferdig, så går jeg da,“ sa gutten, og så gikk han.

Men det skjønte foreldrene hans, at der skulde noget annet til enn både doktor og prest og lensmann og mestermann skulde gutten deres bli rett som annet skikkelig folk.

Rett som de gikk hjemover fra mestermannen med gutten og ikke visste sin arme råd, møtte de en jente på veien.

„God kveld,“ sa jenten; hun skottet bort på gutten der hun stod. Og så spurte hun hvad de før i for ærend.

Jo, foreldrene fortalte at de hadde slik en vrien gutt som som aldri vilde si som annet folk sa, og aldri gjøre det annet folk gjorde, og så spurte de jenten om hun visste nogen som hadde råd for slikt. For nu hadde de vært både hos skolemester og doktor og prest og lensmann og mestermann med; men det blev verre og ikke likere med gutten.

Jo, jenten mente hun nok visste råd, når hun bare fikk gjøre som hun vilde.

„Er det du som er vill?“ spurte hun; hun la armen kringom halsen på gutten.

„Det er ikke jeg som er vill; det er jeg som vil,“ svarte Vriomvrang — han kjente sig så underlig vek og begynte så smått å skjelve.

„Hvad er det du vil?“ spurte jenten; hun la kinnet sitt inn til guttens kinn.

„Det du vil,“ svarte gutten — han sa det samme som jenten. Og så tok han henne lint kring livet.

„Du er nok gutten sin, du,“ lo jenten; hun fristet å fri sig.

„Nei, jeg er ikke gutten sin, men gutten din,“ sa Vriomvrang; han slo armene tett omkring og kysset henne bent på munnen.

„Da vil du det som jeg vil,“ sa jenten.

„Nei, da vil du det som jeg vil,“ svarte Vriomvrang; han sa det samme som jenten annen gang.

Men da skjønte foreldrene hans at nu blev det snart folk av Vriomvrang; for nu sa han det samme som annet folk sa, og gjorde det samme som annet folk gjorde.

Så giftet de gutten med jenten.